

Tasarruf Tedbirleri mi? Kemer Sıkma mı?

Erkan Munirođlu, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü
ORCID: 0009-0000-7655-610X
E-Posta: munirogluerkan@gmail.com

13 Mayıs 2024 tarihinde Mehmet Şimşek ve Cevdet Yılmaz tarafından 'Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi'¹ adı altında bir basın açıklaması gerçekleştirildi.² Özetle fiyat istikrarının sağlanması için parasal sıkılaştırma adımlarının yanında maliye politikalarında ilave adımların atılacağı ilan edildi. Bunun ardından 17 Mayıs 2024 tarihinde resmi gazetede 'Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'³ yayımlandı. Üç yıl süreceği açıklanan tedbirlerle kamuda yaklaşık 100 milyar TL tasarruf elde edileceği tahmin edilmektedir.⁴

Tasarruf tedbirlerinin içeriğine girmeden önce hafızamızı biraz gözden geçirelim. 'Çerez parası'⁵ deyimi 2015 yılında Türkiye siyasetine damga vurmuştu. Şimdiki Maliye Bakanı Mehmet Şimşek önceki bakanlığı döneminde Diyanet İşleri Başkanı için alınan lüks zırhlı araç nedeniyle başlayan makam aracı tartışmasında bu deyimi sarf etmiş ve büyük tepki toplamıştı. Şimşek, makam aracı satın alınması, kiralanması, vs. için yapılan ödemelerin 2014 yılı bütçesi içerisindeki payının sadece binde 7 olduğunu ve muhalefetin bu konuyu istismar ettiğini; bu harcamaların "Türkiye'nin milli gelirinde, bütçesinde çerez parası" bile olmadığını ifade etmişti. Tasarruf tedbirlerinin bütçe içerisinde ne kadar payı olacağına dair tahminler bu payın binde 9 civarında olacağını öngörmektedir. O halde Şimşek'in hazırladığı tasarruf tedbirleri için şunu söylemek mümkün: Uygulanacak tasarruf tedbirleri ile elde edilmesi beklenen tasarruf aslında bütçe kanalıyla sermaye sınıfına aktarılan kaynağın yanında 'çerez parası'.

Bu yazıda öncelikle 2024 bütçesindeki bazı önemli veriler paylaşılmakta ve bu veriler elde edilmesi beklenen tasarruf miktarı ile karşılaştırılmaktadır. Bu verilere bakıldığında tasarruf tedbirlerinin aslında iktidarın, kamuyu zarara sokan harcamalar yaptığı eleştirisine karşı geliştirdiği bir savunma mekanizmasından ibaret olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü ne Cumhurbaşkanlığı harcamalarına ne de sermayeye türlü biçimlerde aktarılan kaynaklara dair herhangi bir tasarruf tedbiri söz konusu değildir.

2024 yılı bütçe teklifine bakıldığında bütçe giderleri arasında ilk olarak 1 Trilyon 254 Milyar TL'lik faiz giderleri göze çarpmaktadır. Vergi muafiyet,

istisna ve indirimlerinden oluşan vergi harcamalarının ise 2 Trilyon 210 Milyar TL civarında olacağı tahmin edilmektedir. Aziz Konukman, vergi harcamalarının yaklaşık 1 Trilyon 600 Milyar TL'lik kısmının sermaye sınıfına teşvik, vb. başlıklar altında aktarıldığını vurgulamaktadır. Ayrıca tasarruf tedbirlerinin ciddiyetten uzak olduğunu, bir yandan tasarruf genelgesi ile algı oluşturulurken diğer yandan Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla bazı kurum ve kuruluşların ödeneklerinin arttırıldığını ifade etmektedir. Bunun da bütçe hakkını ihlal ettiğinin altını önemle çizmektedir.⁶ Gerçekten de Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın (HMB) sayfasında yer alan bütçe istatistiklerinin içindeki 'Kuruluş Bazında Ödenek ve Harcamalar' tablosuna bakıldığında Nisan 2024 itibarıyla Cumhurbaşkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluşun ödeneklerinin arttırıldığı görülmektedir. 2024 yılının ilk dört ayı için bütçe gerçekleştirme verilerine bakıldığında sadece genel bütçeli idarelerde toplam 83 Milyar TL tutarında bir ödenek artışının olduğu ortaya çıkmaktadır. Özel bütçeli idarelerde ise yaklaşık 36 Milyar TL tutarında bir ödenek artışı olduğu görülmektedir. Düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçesinde ise 585 Milyon TL tutarında bir ödenek artışı mevcuttur. Özetlemek gerekirse, bütçe teklifinde yer almayan ödenek artışının toplam büyüklüğü yaklaşık 120 Milyar TL dolayındadır.⁷ Dolayısıyla tasarruf tedbirlerinden elde edilecek kaynağın daha tasarruf edilmeden harcanacağı gibi ironik bir durum söz konusu olmaktadır.

Yazının bundan sonraki kısmında bütçeden örnekler verilerek, tasarruf tedbirlerinden elde edilmesi umulan tasarruf miktarı ile kamu zararına yol açan uygulamaların büyüklüğü karşılaştırılmaktadır. Böyle bir karşılaştırma yapmak bu genelge ile gerçekten tasarruf mu yapıldığı yoksa kemer sıkma tedbirlerinin mi uygulandığı hakkında fikir vermektedir.

Geçmiş yılların bazı bütçe verilerine⁸ bakıldığında kamu kaynaklarının amacına uygun olmayan şekilde kullanıldığı açıkça görülmektedir:

Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesapları nedeni ile 'Mevduat ve Katılma Hesaplarının Kur Artışlarına Karşı Korunmasına İlişkin Giderler' adı altında 2022 yılında bütçeden 92 Milyar TL harcama yapıldı. 2023 yılında ise 59 Milyar TL harcama daha yapıldı. 'Sosyal Güvenlik Kurumuna İşveren Prim Teşviki Karşılığı Yapılan Ödemeler' adı altında 2022 yılında 51 Milyar TL, 2023 yılında 81 Milyar TL harcama yapıldı. Cari transferlerin içerisinde 'Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler' adı altında 2023 yılında Türkiye Maarif Vakfı'na yaklaşık 3 Milyar TL kaynak aktarılmıştı. 2024 yılı için 5,7 Milyar

TL daha kaynak aktarılacağı bütçeden görülmektedir. Eğitim harcamalarının bütçe giderleri içerisindeki payı 2017'den itibaren hızla gerilerken, böyle bir kaynak aktarımının hangi amaca hizmet ettiği sorgulanmalıdır.

Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) uygulamaları nedeniyle garanti ödemeleri, kira ödemeleri, vs. adı altında 2024 yılı için ne kadar kaynak aktarılacağı kamuoyuna açıklanması gerekmektedir. 2024 yılının ilk dört ayının bütçe gerçekleşme rakamlarına bakıldığında Sermaye Giderleri hesabının altında, Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri'nin içinde yer alan Bina Kiralaması Giderlerinin 34 Milyar TL olduğu görülmektedir. Bu harcamanın önemli bir kısmının KÖİ uygulaması kapsamında şehir hastaneleri için yapılan garanti/ kira ödemeleri olduğu birçok yazar/akademisyen tarafından daha önce gündeme getirilmiştir.

2023 yılında 'Sermaye Transferleri' adı altında 'Diğer Kurum, İşletme ve Hane Halkına Yapılan Sermaye Transferleri' kalemi içerisinde yer alan 'Sınıflandırmaya Girmeyen Diğer Kurum, İşletme ve Hane Halkına Yapılan Sermaye Transferleri' 801 Milyar TL olarak açıklanmıştır. Sermaye transferlerinin % 93'üne karşılık gelen bu harcamaların nereye, ne kadar ve ne şekilde harcandığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Bu ise mali saydamlık ilkesine aykırıdır. Ayrıca 'Sermaye Transferleri' kaleminin tamamı için ayrılan başlangıç ödeneğinin 521 Milyar TL olduğu düşünüldüğünde aradaki 280 Milyar TL'lik farkın derhal sorgulanması gerekmektedir. Kamu kaynaklarını zarara uğratan bunlara benzer onlarca harcama sayılabilir.

Kamu zararına yol açan bazı uygulamalar aslında bütçeye olması gerekenden daha büyük bir yük getirmektedir. Bütçe giderleri üzerinden faiz giderlerini çıkardığımızda faiz hariç bütçe giderlerini elde etmiş oluruz. Bu sayede her bir TL'lik bütçe gideri için aslında ne kadar faiz ödendiği de bulunur. Dolayısıyla kamu zararına yol açan uygulamaların bir de faiz maliyeti söz konusudur.

2024 yılı için bütçe giderleri 11 Trilyon 89 Milyar TL olarak kabul edilmiştir. Faiz giderleri için 1 Trilyon 254 Milyar TL ödenek ayrılmıştır. Bütçe giderlerinden faiz giderleri çıkarıldığında faiz dışı bütçe giderleri 9 Trilyon 835 Milyar TL olarak hesaplanmaktadır. Faiz giderleri, faiz dışı bütçe giderlerine bölüldüğünde yaklaşık % 13 oranı elde edilir. Bunun anlamı 2024 yılı için her 1 TL'lik bütçe giderine karşılık 13 kuruş da faiz giderinin ortaya çıktığıdır.

2024 yılı için KÖİ uygulamalarının ve buna bağlı olarak garanti ve kira ödemelerinin örneğin 160 milyar TL civarında olacağı tahmin ediliyorsa

ekstradan 21 milyar TL faiz giderini de buna eklemek gerekmektedir. Dolayısıyla KÖİ uygulamaları ve buna bağlı olarak garanti ve kira ödemelerinin maliyeti bütçede görüldüğü gibi 160 milyar TL değil, 181 milyar TL olmaktadır. Bu şekilde kamu zararına yol açan diğer uygulamalar ve bu uygulamaların neden olduğu faiz giderlerini topladığımızda tasarruf tedbirleri ile hedeflenen 100 milyar TL'nin aslında sermayeye aktarılan kaynağın yanında 'çerez parası' olduğu ortaya çıkmaktadır.

Aradığınız Tasarrufa Ulaşılamıyor, Lütfen Kemer Sıkma Programı ile Yeniden Deneyin!

Tasarruf Genelgesi'nin ikinci paragrafında "kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımına ilişkin olarak aşağıdaki tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür." yazmaktadır. Hatırlanacağı üzere 2003 yılında kabul edilen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası'nın (KMYKY) temel gerekçelerinden biri kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasıydı. Aradan geçen 21 yıla rağmen bu amaca ulaşamamış olacak ki şimdi bir başka tasarruf genelgesi ile bu amaca ulaşılması hedeflenmektedir.

Kamu zararına yol açan garanti ödemeleri, faiz ödemeleri, vergi harcamaları, bütçe dışı fon transferleri, vs. gibi sermayeye kaynak aktarım mekanizmalarına dair herhangi bir tedbirin alınıp alınmadığı akla gelen ilk sorulardandır. Maalesef beyanatlar dışında bu alanlara dair tek bir tasarruf tedbirinin dahi alınmadığı görülmektedir. O halde neyden tasarruf edileceğinin sorulması gerekmektedir. Tasarruflara dair ilan edilen genelgede birkaç tasarruf dışında hemen hemen her başlığın altında tasarruftan ziyade kemer sıkma politikalarını andıran maddeler dikkat çekmektedir. Yazının bundaki sonraki kısmında bu maddeler ayrıntıları ile yorumlanmaktadır.

Kamu personel servisleri ödenekleri gözden çıkarılan ilk gider kalemi oldu. Hatta genelge yayımlanır yayımlanmaz bazı kurumlarda büyük bir aceleyle personel servislerinin kaldırıldığı duyuruldu. Halbuki 2023 yılında bütçeden 'Personel Servisi Kiralama Giderleri' için sadece 2 Milyar 600 Milyon TL ayrılmıştı.

Genelgenin kapsamına bakıldığında "iç ve dış güvenlik ile istihbarat hizmetlerinin gerektirdiği zorunlu harcamalar"ın kapsam dışında bırakıldığı görülmektedir. Yine bu alanlar için taşıt alım/kiralama yasağı konusunda istisna getirilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından 3 yıl süreyle yeni hizmet binasının yapılmayacak olması kamu tarafından hastane, okul, vs. yapılmayacağı

anlamına gelmektedir. Savunma ve güvenlik hizmetleri kapsamında kullanılanlar haricindeki mevcut lojman ve sosyal tesislerin ekonomiye kazandırılacağı vurgusuna özellikle dikkat edilmelidir. Lojman ve sosyal tesislerin satılması dolayısıyla kamu mülkiyetlerinin değerinin çok çok altında sermayeye transferi söz konusu olabilecektir. Türkiye'nin arsa değeri yüksek yerlerinde atıl durumda olan/atıl durumda bırakılan lojman, sosyal tesis, yaz kampı, vs. gibi birçok taşınmazın satışı gündeme gelebilecektir. Ayrıca lojman ve sosyal tesis ücretlerinin rayiç bedeller üzerinden yeniden belirlenecek olması kamu yararına aykırı olmasının yanında bunların yapılış amacına da ters düşmektedir. Rayiç bedel ile kastedilen piyasa fiyatlarının ortalamasıdır. Son yıllarda yaşadığımız barınma krizini düşündüğümüzde bu maddenin oldukça tehlikeli olduğunu vurgulamak gerekir. Piyasa fiyatlarının oldukça altındaki lojman kiralara rağmen zor koşullarda yaşayan emekçi kitlelerin yerlerinden edilmesi riski söz konusudur. Bu ise barınma krizinin gittikçe derinleşmesi ve emekçi kitlelerin şehrin çeperlerine sürülmesi sonucunu doğurabilecektir. Halbuki 2023 yılı için ekonomik sınıflandırmaya göre genel bütçe giderlerine bakıldığında lojmanlar için kiralama, işletme, bakım ve onarım, kamulaştırma, yapım, vs. giderlerinin toplamı yaklaşık 1 Milyar 500 Milyon TL'dir.

Savunma ve güvenlik birimleri için 2024 yılı bütçesine yaklaşık 971 milyar TL ödenek konulmuştur. Ayrıca bütçeden Savunma Sanayi Destekleme Fonu (SSDF) için yaklaşık 163 Milyar TL kaynak ayrılmıştır. Bunlara ek olarak savunma sanayinin geliştirilmesi için HMB bütçesine 6 Milyar TL ödenek eklenmiştir. Toplamda 1 Trilyon 140 Milyar TL'lik ödenek savunma ve güvenlik hizmetleri için ayrılmıştır. Kısaca 2024 yılı için merkezi yönetim bütçe giderlerinin % 10,2'si savunma ve güvenlik hizmetleri için ayrılmıştır.⁹ Savunma ve güvenlik harcamaları başta olmak üzere tasarruf edilecek veya harcamalarından kısılacak onca alan varken tasarrufa personel servisleri ve lojmanlardan başlanması tasarruftan ziyade kemer sıkma mantığının işlediğine işaret etmektedir. Yüksek enflasyon baskısı altında reel alım güçlerini yitiren emekçilerin bazı sosyal harcamalar ile desteklenmesi gerekirken tam tersine eldeki imkanlarını da yitirecek olması tasarruf genelgesinin sınıfsal karakterine dair ipuçları vermektedir.

Tasarruf Genelgesi'nde resmi taşıtların edinilmesi ve kullanılması başlığında yer alan kısıtlamalar ve istisnalar dikkat çekicidir:

Kamu kurum ve kuruluşlarınca, 3 yıl süreyle her ne şekilde olursa olsun yeni taşıt edinilmeyecektir. Ancak, savunma ve güvenlik hizmetleri için ihtiyaç duyulan taşıtlar ile ambulans ve itfaiye araçları acil ve zorunlu hallerde edinilebilecektir.

Tasarruf genelgesinin ilanından bu yana yaklaşık bir ay geçmesine rağmen taşıt kısıtlamalarına uyulmadığı ulusal medyaya yansıyan haberlerden anlaşılmaktadır.¹⁰

Kamu taşıtlarının yerli ve elektrikli taşıtlara dönüştürülmesi amacıyla kullanımdaki taşıtların tasfiye edilmesi kaydıyla kamu alım garantisinde kapsamında ilgili mevzuatına göre elektrikli taşıt satın alınabilecektir.

İlgili mevzuatında belirtilen makam ve hizmetler hariç olmak üzere, hibe dahil her ne şekilde olursa olsun yabancı menşeli taşıt kullanılmayacaktır.

Buradan şunu anlamak mümkün: Bir yandan TOGG'a kaynak aktarılсын ancak bu araçlara alt düzeydeki bürokratlar binsin, diğer yandan üst düzey bürokratlar yabancı menşeli lüks araçlarını kullanmaya devam edebilsin. Hatırlanacağı üzere hem genel hem de yerel seçim sürecinde bakan, rektör, vali gibi üst düzey kamu görevlilerinin TOGG kullandıklarına dair çeşitli paylaşımlar dolaşıma sokulmuştu. Ancak seçimden sonra yabancı menşeli lüks araç kullanımına hızla dönülmüştür.

Tasarruf Genelgesi'nin personel giderleri başlığı altında yer alan kamu istihdamına dair kısıtlamalar vurgulanması gereken bir diğer konudur:

Kanundan doğan mecburi yükümlülüklerin yerine getirilmesi hariç olmak üzere bir önceki mali yılda kadro ve pozisyon sayılarında emeklilik, istifa ve ölüm gibi nedenlerle meydana gelen azalma kadar yeni kadro ve pozisyon ihdas ya da kullanım talebinde bulunulabilecektir. Mahalli idareler bakımından bu kapsamdaki uygulamalarda, ilgili mevzuatta yer alan norm kadro ilke ve standartları ile yıllık toplam personel giderleri hakkındaki oranlar esas alınacaktır.

Görüldüğü üzere bu kısıtlamaya dair herhangi bir süre kısıtı konulmamıştır. Tasarruf tedbirleri genelgesi yürürlükte olduğu sürece kamu istihdamının sınırlandıracağı yorumunu yapmak mümkündür. Bu uygulamanın genç işsizliğini körükleyeceği açıktır. Ayrıca kamuda iş bulabileceği umuduyla bir üniversitede okuyan olan gençlere büyük haksızlıktır.

Tasarruf Genelgesi'nin bir diğer önemli başlığı enerji ve su alımlarıdır:

Kamu kurum ve kuruluşları, enerji maliyetlerini azaltmak amacıyla Kamu Binalarında Tasarruf Hedefi ve Uygulama Rehberi'nde yer alan tasarruf önlemlerine uyacaklardır.

Genelge yayımlandıktan 2 hafta sonra bazı kaymakamlıkların ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin kamu kurumlarına gönderdiği yazıda kamu binalarında "ısıtıcı çay makinesi" vb. cihazların kullanılmaması, kurum amirleri tarafından denetimin hassasiyetle yapılması, gerektiğinde disiplin hükümlerine göre işlem yapılması talep edilmişti.¹¹ Tasarruf tedbirleri bahanesiyle memurların / öğretmenlerin içtiği çaya göz dikilmesi aslında bu tedbirlerin lüks harcamaları yapan yöneticilerden ziyade emekçilere uygulanacağını göstermektedir.

Korkut Boratav tasarruf tedbirlerinin ilan edilmesinden kısa bir süre sonra gazeteye bir röportaj vermişti.¹² Cumhuriyet tarihinin en derin bölüşüm şokunun son on yıllık süreçte yaşandığını vurguladığı röportajında sermayenin vergilendirildiği bir sınıf programıyla bu bölüşüm şokunun telafi edilebileceğine dikkat çekmişti. Aynı röportajda TÜİK'in atıl işgücü oranlarındaki dramatik yükselişe de değinmişti. Atıl işgücü oranının % 17'lerden % 24 düzeyine yükseldiğini ifade etmişti. 2024 Nisan ayı için atıl işgücü oranı % 27,2 olarak açıklandı.¹³ Tasarruf tedbirlerine bakıldığında bütçeden sermayeye kaynak aktarımına dönük herhangi bir tasarruf tedbiri görünmemektedir. Kamuya personel alımının sınırlanacağı ve zorunlu haller haricinde kamu yatırımlarının yapılmayacağı düşünüldüğünde atıl işgücü oranında bir artış meydana gelmesi olasıdır. Bu ise bölüşüm şokunun daha da derinleşeceğine işaret etmektedir.

Yazının son bölümünde ekonomik sınıflandırmaya göre hazırlanan merkezi yönetim bütçe giderleri tablosundan seçilen bazı kalemler üzerinden yapılabilecek tasarruf önerileri yer almaktadır:

- Bireysel başvuru tazminat ödemeleri için bütçeden 2023 yılında 1 Milyar 350 Milyon TL harcama yapılmıştır. Yine adli yardım, rapor ve bilirkişi, vs. giderler için yaklaşık 6 Milyar TL harcama yapılmıştır. Yargının iyice siyasallaştığı bugünlerde siyasal iktidar tasarruflara yargıdan elini çekmekle başlayabilir.
- Bütçe metinlerinde yazıldığı halde bir türlü gözden geçirilmeyen vergi harcamaları için katı kurallar konulabilir. Hatta sermayeye dönük vergi harcamalarından bir defaya mahsus kısmen veya tamamen vazgeçilebilir.

- Kamu zararı oluşturduğu gerekçesiyle KÖİ uygulamaları ile ilgili garanti/kira ödemeleri hakkında inceleme başlatılabilir. Kamunun uğradığı zarar tazmin edilebilir.
- Cari transferler içerisindeki eski adıyla 'görev zararı' yeni adıyla 'görevlendirme gideri' olan ödemeler derhal incelenerek gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır.¹⁴ Özellikle kamu bankalarından çeşitli çıkar gruplarına düşük faizli kredi verilmesi, bunun karşılığında bu bankalara bütçeden görevlendirme giderleri adı altında transfer yapılarak maliyetin tüm topluma ödettirilmesi engellenmelidir. Bugüne kadar yapılan transferlerin geri ödemesi takip edilmeli ve ödenmeyen krediler hakkında derhal yasal işlem başlatılmalıdır.
- Bütçeden karşılanan % 5'lik sigorta primi işveren payı kısmen veya tamamen kaldırılabilir.
- 2024 yılı için özel okullara eğitim ve öğretim desteği altında yaklaşık 3 Milyar TL kaynak ayrılmıştır.¹⁵ Tasarrufa eğitimin en büyük sömürü alanı olan ve öğretmenlerinin taban maaş talebini dahi kabul etmeyen özel okullara verilen bu desteğin tamamen kesilmesiyle başlanabilir.¹⁶
- Kamu zararına neden olan uygulamalar ortadan kaldırıldığında devletin borçlanma ihtiyacı azalacak, borçlanma nedeniyle ödemek zorunda kaldığı faiz giderleri de azalacaktır. Bu ise çifte tasarruf anlamına gelmektedir.
- Savunma Sanayi ve Destekleme Fonu'na bütçeden yapılan transferler kısımlıdır.¹⁷ Tasarruf tedbirleri Cumhurbaşkanlığı dahil olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarına uygulanmalı, herhangi bir istisna getirilmemelidir.

Özetle, kamu tasarrufundan söz edilecekse işe sermayeye türlü biçimlerde aktarılan devasa kaynaklardan tasarruf edilerek başlanması gerekmektedir.

Sonnotlar

1- Hazine ve Maliye Bakanlığı, 13 Mayıs 2024, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2024/05/SN-BAKAN_KAMUDA-TASARRUF-VE-VERIMLILIK-PAKETI.pdf Son erişim tarihi: 28.05.2024

2- Bu çalışmanın konusu Resmi Gazete'de ilan edilen tasarruf tedbirleri ile sınırlı ancak basın açıklamasında emek rejimine yönelik yapılacak düzenlemelere dair işaret de verilmiş oldu. 3 yıllık süre zarfında kamuya, emekli olan, istifa eden, vs. kadar personel alınacaktır. Dahası ve en tehlikelisi kamuda esnek ve uzaktan çalışma modellerine geçiş yapılacağına deklare edilmesidir. Bu nedenle KESK bu paketi 'Saldırı Paketi' olarak ilan etmiş, bir dizi eylem ve etkinliği örgütlemeye yönelik girişimlere başlamıştır.

3- Resmi Gazete, 17 Mayıs 2024, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/05/20240517-5.pdf> Son erişim tarihi: 28.05.2024

4- Cumhuriyet, 20 Mayıs 2024, <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/odenek-artistlari-kamuda-elde-edilecek-100-milyar-tlyi-sildi-supurdu-2208501> Son erişim tarihi: 11.06.2024

5- Diken, 22 Mayıs 2015, <https://www.diken.com.tr/bu-da-maliye-bakani-simsekin-makam-araci-savunmasi-crez-parasi-bile-degil/> Son erişim tarihi: 28.05.2024

6- Cumhuriyet, 13.05.2024, <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/prof-dr-konukman-dusmeyen-enflasyonun-arkasindaki-nedeni-ortaya-2205930> Son erişim tarihi: 10.06.2024

7- Yazım sürecinde görüş alışverişinde bulunduğum Aziz Konukman'a teşekkür ederim.

8- Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri

9- Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 15 Ocak 2024, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/01/2024-VatandasinButce-Rehberi.pdf> Son erişim tarihi: 10.06.2024

10- Fikir Gazetesi, 7 Haziran 2024, <https://fikirgazetesi.org/2024/06/07/aziz-konukman-ile-tasarruf-genelgesinin-rontgeni/> Son erişim tarihi: 11.06.2024

11- Birgün, 28.05.2024, <https://www.birgun.net/haber/kaymakamlik-ve-ilce-milliegitim-den-okullara-isitici-cay-makinesi-kullanmayin-talimati-533437> Son erişim tarihi: 10.06.2024

12- Artı Gerçek, 3 Haziran 2024, <https://artigercek.com/makale/korkut-boratav-muhaliif-kitle-orgut-bulamayinca-lider-ariyor-306696> Son erişim tarihi: 04.06.2024

13- TÜİK, 10 Haziran 2024, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Nisan-2024-53511&dil=1#:~:text=Zamana%20ba%C4%9Fl%C4%B1%20eksik%20istihdam%2C%20potansiyel,17%2C1%20olarak%20tahmin%20edildi.> Son erişim tarihi: 10.06.2024

14- Görevlendirme giderleri adı altında mali kurumlara yapılan transferler 2023 yılı için 37 Milyar TL dolayındadır. Bu transferlerin neredeyse tamamı Ziraat Bankası ve Halk Bankası'na yapılmıştır. Ayrıca bir kamu bankasından mafya grubuna kredi sağlandığına dair MASAK raporu kamuoyuna yansımıştır. Bakınız: Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri, Ekonomik Kodlamaya Göre 2023 Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

15- Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 15 Ocak 2024, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/01/2024-VatandasınButce-Rehberi.pdf> Son erişim tarihi: 10.06.2024

16- Bu destek öğrenci başına verilmektedir. Her ne kadar öğrencinin aile bütçesini desteklemeye yönelik gibi görünse de destek miktarı özel okulların kasasına girmektedir.

17- Bu fona 2023 yılında bütçeden yaklaşık 90 Milyar TL kaynak aktarılmıştır. 2024 yılı için yaklaşık 163 Milyar TL kaynak ayrılmıştır. Bakınız: 2024 Yılı Bütçesi Vatandaşın Bütçe Rehberi